

Minnesanteckningar möte myndighetsnätverket Kunskapslänken Stockholm 2015-04-17

Deltagare:

Anna-Carin Bylund, Folkbildningsrådet
Karin Bårman, Skolverket
Tore Carlsson, Energimyndigheten
Kerstin Eriksson, Kunskapslänken – Energikontor Sydost
Eva Friman, SWEDESD, Uppsala Universitet
Anders Jidesjö, Linköpings Universitet
Christer Karlsson, Trafikverket
Hans Ljungqvist, Universitets- & Högskolerådet
Per-Olov Ottosson, Skolverket
Anna-Karin Quetel, Livsmedelsverket
Helen Spetsmark, Konsumentverket
Henry Stegamy, Folkhälsomyndigheten
Susan Strömbom, Kemikalieinspektionen
Mathias Sundin, Kunskapslänken – BioFuel Region
Lisen Vogt, Kunskapslänken – Framtidsmuseet
Fredrik Wikström, Myndigheten för Ungdoms- & Civilsamhällesfrågor
Ulrika Åkerlund, Boverket

1. Välkommen

Tore Carlsson från Energimyndigheten hälsade välkommen till Energimyndighetens lokaler. Även Kerstin Eriksson från Kunskapslänken hälsade välkommen och gick genom dagens program.

2. Presentationsrunda

Alla fick presentera sig och sin organisation.

3. Kunskapslänken – bakgrund

Mathias Sundin redogjorde kort för bakgrunden till Kunskapslänken. Under perioden 2005-2008 genomfördes flera skolutvecklingsprojekt runt om i landet med fokus på energi, klimat, miljö och hållbar utveckling. Dessa finansierades av dåvarande Myndigheten för Skolutveckling och/eller Energimyndigheten. Flera av de aktörer som drev dessa projekt ingick i det nationella nätverket för Lärande för hållbar utveckling som Myndigheten för skolutveckling koordinerade. Hösten 2008 påbörjades en dialog mellan fyra regionala aktörer, Skolverket och Energimyndigheten om samverkan i ett stort nationellt skolutvecklingsprojekt finansierat av Skolverket i samverkan med Energimyndigheten. Projektet som fick namnet KNUT inleddes med en förstudie 2009 och drevs sedan vidare under åren 2010-2014 med finansiering från Energimyndigheten och de regionala aktörerna. KNUT-projektet har verkat i nio län genom Energikontor Sydost, BioFuel Region, Linköpings och Norrköpings kommuner samt Framtidsmuseet i Borlänge.

Projektet, vars syfte var att öka barns och ungdomars intresse kunskap och engagemang för frågor kring energi, klimat, miljö och hållbar utveckling handlade i början om att i samverkan med pedagoger och andra aktörer utveckla metoder för lärande för hållbar utveckling och att sprida goda exempel mellan regionerna. Projektet utvecklades efter hand till att mer verka för utvecklingsprocesser på lokal, regional och nationell nivå. På den nationella nivån initierades nätverk för att hitta former för samverkan och också att utgöra en stark part för att kunna påverka politiken

medan det på den lokala och regionala nivån handlade mer om att koppla lärandet till lokala och regionala utvecklingsstrategier. Parallellt med projektaktiviteterna har det bedrivits följeforskning ledd av Anders Jidesjö Linköpings Universitet.

För att ta tillvara och utveckla goda projekt- och forskningsresultat fördes en dialog med Energimyndigheten under hösten 2014 om ett fortsatt projekt. Energimyndigheten anslog medel för en förstudie för att ta fram ett förslag till en nationell kunskapsorganisation för Lärande för hållbar utveckling, en Kunskapslänk. Kunskapslänken ska möjliggöra att kunskap, information, forskning, erfarenheter och goda exempel inom Lärande för hållbar utveckling tas tillvara och sprids i hela landet via regionala noder. Förslaget ska tas fram i bred dialog under våren och presenteras innan sommaren. Under vintern och våren har ett flertal möten hållits på både nationell som regional nivå. Bland annat med den nationella aktörgruppen, forskningen, RCE (regionala kompetenscentra för LHU) och med det myndighetsnätverk som träffas idag.

4. Kunskapslänken – vad har hänt sedan förra mötet?

Mathias Sundin redogjorde kort för de möten som hållits sedan 18 februari.

Nationella aktörgruppen (HUT) som samlar intresseorganisationer på nationell nivå (se bifogad PP) – Två möten har hållits. Det ena var en workshop där aktörerna fick uttrycka de behov de ser för att utveckla LHU. Det andra mötet var en summering av workshopen med diskussion om hur arbetet ska fortlöpa. På det senare mötet framkom önskemål om att samarbeta för att möjliggöra resurser regionalt och lokalt som kan arbeta med spridning och implementering.

RCE – RCE är ett regionalt kompetensnod för LHU som man ansöker om att bli från FN-Universitetet. I Sverige finns det fyra stycken RCE och dessa är RCE Skåne, RCE Västra Götaland, RCE Öst samt RCE North Sweden. Skåne har funnits sedan 2007 och drivs som ett nätverkssamarbete och det gör även Västra Götaland som har funnits sedan 2012. I Norrland har man ännu inte fått någon riktig struktur på sitt RCE och RCE Öst (Uppsala och Gotland) är precis nybildat och har inte hunnit komma igång ännu. Feedbacken från dessa RCE är att man efterfrågar en utökad satsning samt resurser som möjliggör att ha regionala koordinatörer anställda.

Regionalt – I Norrland så har det fjärde länsmötet hållits och därmed så har dialogmöten genomförts i samtliga fyra Norrlandslän. På mötena har Länsstyrelser, Regionförbund, kommuner, universitet, science centers, naturskolor, energikontor, studieförbund med flera deltagit. Interesse finns hos samtliga att samverka och utöka satsningen på LHU. En utökad nationell satsning är något som efterfrågas då det kan bidra med nätverk, resurser och kunskap. Ett Norrlandsmöte för alla fyra länen kommer att hållas i senare delen av maj för att diskutera inom vilka områden man kan samverka samt hur man får handling i RCE North Sweden.

I såväl Dalarna som region Sydost är regionala dialogmöten inplanerade. Utöver dialogmöten finns även ett stort antal enkäter med input kring utvecklingen av LHU. Dessa har besvarats av pedagoger, skolledare, tjänstemän och representanter från omgivande samhälle. Flera nätverksmöten av olika art har hållits i regionerna.

Politiken – Projektet har bjudit in fyra departement med tillhörande politiska utskott till ett dialogmöte den 12 maj. Gensvaret har varit magert. Här eftersöker projektledarna för Kunskapslänken hjälp från deltagande myndigheter för att få till stånd en dialog med politiker och departement. På lokal och regional nivå har politiker deltagit i de dialoger som förts.

Forskningen – Anders Jidesjö, forskningsledare för följeforskningen inom KNUT-projektet, berättade att forskargruppen skrivit klart en andra rapport om insatser som genomförts i KNUT-projektet. Denna kommer att finnas tillgänglig på webben inom kort.

5. Myndigheternas enkätsvar

Lisen Vogt redovisade myndigheternas svar på den enkät som skickades ut efter förra mötet. En sammanställning av samtliga svar finns som bilaga till dessa anteckningar.

Sammanfattningsvis kan man säga att alla tillfrågade myndigheter har tydliga uppdrag att arbeta med hållbar utveckling. Flertalet har också ett uppdrag att informera medborgare i vilket man kan tolka in barn och ungdomar. Vissa myndigheter har sedan tidigare samarbeten som riktar sig mot skola och/eller barn och unga. En del myndigheter har tagit fram material riktade till dessa målgrupper och vissa har särskilda webbsidor för målgrupperna.

När det gäller vad man kan bidra med i en Kunskapslänk så handlar det om att aktuell kunskap, länka information, samverka med andra myndigheter, skapa samsyn på hållbar utveckling, sprida erfarenheter och goda exempel med mera.

På frågan om hur arbetet kan tas vidare så framkommer bland annat att skapa sektorsövergripande nätverk, att involvera fler parter, arbeta med informationsutbyte samt att vidga arenan för barn och ungdomars delaktighet.

Under mötet diskuterades om Kunskapslänken endast är ett skolutvecklingsprojekt. Projektledningen svarar att projektet har sin utgångspunkt i utbildning och lärande, såväl formellt som informellt. I diskussionerna kan det ibland bli slagsida åt det formella lärandet. För att uppnå internationella och nationella mål behövs dock en samsyn som inbegriper både skolutveckling och samhällsutveckling.

6. Global Action Programme (GAP) och SWEDESD

Eva Friman, verksamhetschef på SWEDESD, berättade om GAP och sin organisation.

2012 bestämde FN att den 10-åriga dekadens för LHU skulle ersättas med ett nytt program eftersom det ansågs finnas ett stort behov av att fortsätta utvecklingen inom detta område. Det nya programmet fick namnet Global Action Programme (GAP) on ESD och är tänkt att leda till handling såväl globalt som lokalt.

Inför detta programskifte tog Sverige initiativ till en rapport om genomförda insatser samt en skrift med rekommendationer inför det kommande programmet. Anders Jidesjö fick i uppdrag att skriva rapporten om vad som hade hänt inom LHU i Sverige under dekadens.

<http://www.unesco.se/wp-content/uploads/2014/09/FULLTEXT01.pdf>

Rekommendationerna till GAP togs fram i bred samverkan genom två nationella workshops.

http://www.unesco.se/wp-content/uploads/2014/11/Recommendations_till_webb.pdf

Dessa rekommendationer tog en svensk delegation med sig till dekadens avslutningskonferens i Nagoya i november 2014. Delegationen leddes av Sveriges gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Hadzialic och därutöver deltog Universitets- & högskolerådet, WWF, Naturskyddsföreningen, Unesco och SWEDESD. Sverige anses ha en världsledande position inom LHU tillsammans med Japan och Tyskland och budskapet från den svenska delegationen var att Sverige fortsatt skulle vara en förebild inom detta område.

GAP har två huvudsyften:

- Att utveckla utbildning och lärande, så att alla ges möjlighet att förvärva de kunskaper, färdigheter, värderingar och attityder som behövs för att bidra till en hållbar utveckling
- Att stärka utbildning och lärande i alla program och aktiviteter som syftar till att främja en hållbar utveckling

GAP har även fem fokusområden:

- Avancera policy
- Transformera lärandemiljöer
- Bygga kapacitet hos utbildare
- Stärka och mobilisera ungdomar
- Accelerera hållbara lösningar på lokal nivå

Den svenska delegationen kommer att bestå under en period för att fortsätta det nationella arbetet. Närmast avser man skriva fram ett förslag till en nationell handlingsplan som kan fastställas av regeringen. Man har även beslutat att SWEDESD ska vara en nationell fokuspunkt för arbetet och de har tillsatt en tjänst för detta som de nu söker lämplig person till.

SWEDESSED är i grunden ett SIDA-initiativ som har varit kopplat till Högskolan Gotland. Uppdraget har varit att hjälpa länder runt om i världen att utveckla LHU. När Högskolan Gotland gick samman med Uppsala Universitet breddades uppdraget till att även omfatta insatser inom Sveriges gränser. SWEDESSED finns nu både i Uppsala och i Visby och har bra kopplingar till alla initiativ inom hållbar utveckling och LHU som finns på Uppsala Universitet.

7. Kunskapslänken – varför, vad och hur?

Mathias Sundin redogjorde för projektets embryo till förslag vad en Kunskapslänk kan ha för arbetsuppgifter, hur den kan organiseras och finansieras samt varför den behövs. Förslaget finns med i bifogat bildspel.

Förslaget är en helhet som bygger på den input som framkommit i forskning och undersökningar samt i de dialoger som projektet genomfört nationellt och regionalt. Nationellt framhävs helikoptersyn, kunskapsnod, nätverkskoordinator och kommunikation. Regionalt framhävs behovet av resurspersoner som kan koordinera, initiera och/eller stötta processer på regional och lokal nivå och som kan kanalisera kunskap och resurser mellan de olika nivåerna. Förslaget bygger på en nationell förankring och finansiering men där regioner och skolhuvudmän kopplar på med eget ansvar och egna resurser.

Det behövs fysiska personer som arbetar med insatserna men huruvida dessa kan sättas in i en eller flera befintliga organisationer eller om det behövs en ny organisation lämnas obesvarat så länge.

8. Behovet av en Kunskapslänk

Anders Jidesjö diskuterade kring varför det finns behov av en Kunskapslänk. Det finns många olika anledningar till att utveckla arbetet med LHU. Några av dessa redovisas här.

Lärares behov – nationella undersökningar visar att lärare saknar kunskap och metoder och önskar fortbildning inom frågor kring hållbar utveckling.

Barn & ungdomars behov – Såväl resultat från Skolinspektioner som nationella undersökningar visar att undervisningens innehåll ofta saknar relevans och sammanhang för eleverna och inte tillräckligt tar tillvarar deras intresse och erfarenheter vilket leder till minskat intresse för de enskilda ämnena.

Lärarens roll – skolans upplägg och de senaste årens fokus på enskilda ämnen gör att många lärare inte ser och/eller maktar med de övergripande läroplansmålen som exempelvis hållbar utveckling.

Kompetensförsörjning – näringslivet ställer om till hållbara verksamheter och detta ställer krav på att våra barn och ungdomar får dessa kunskaper och perspektiv med sig i sin utbildning.

Idén om samhället och samhällsutveckling - Det finns de som sitter på viktiga berättelser (myndigheter) och det finns de som behöver dessa berättelser (elever o lärare). Dessa behöver länkas ihop.

9. Diskussion om Kunskapslänken

Deltagarna fick i tur och ordning tre frågeställningar att fundera på och skriva egna svar på post-it-lappar. Alla svar redovisades för mötet och dessa finns sammanställda här för varje fråga.

9.1 Vad är en Kunskapslänks viktigaste nationella uppgifter?

- Spindel med helikopterblick
- Nätverkskoordinator
- Kommunikation
- Samla kunskap och goda exempel
- Bidra till strategisk utveckling inom LHU
- Kompetensutveckling
- Kunskapsplattform
- Informationsutbyte mellan intressenter
- Initiera forskning och uppföljning

- Kartlägga nuläget gällande LHU ute i landet
- Påverka att Skolinspektionen i större utsträckning inspekterar LHU
- Skapa samsyn/helhetssyn bland myndigheter för vad hållbar utveckling är
- Skapa förutsättningar för nationell samhällsomställning och utveckling
- Metodutveckling
- Synliggöra vikten av att arbeta med LHU
- Sektorsövergripande samarbete på nationell nivå
- Stötta regionalt arbete

9.2 Vad är en Kunskapslänks viktigaste regionala uppgifter?

- Initiera och stötta utvecklingsprocesser för LHU på regional och lokal nivå
- Utbyten inom och mellan regioner
- Synliggöra och kanalisera nationell kunskap och nationella resurser
- Länka mellan nationell, regional och lokal nivå
- Nätverkskoordinator
- Kompetensutveckling
- Skapa mötesplatser/arenor
- Att bidra till att stimulera alla perspektiv (barns, lärares, politikernas etc.)
- Öka spridning genom mentorskap mellan kommuner
- Bygga vidare på befintliga resurser och nätverk

9.3 Hur möjliggör vi en Kunskapslänk genom exempelvis förankring och resurser?

- Konkret förslag kan lyftas i GD-nätverk för vidare förankring på departement
- GD-nätverk finns för barn- & ungafrågor, barnsäkerhetsfrågor samt miljökvalitetsmålen
- Omfattningen av förslaget avgör vilket eller vilka departement som berörs
- Lägga tyngd på elevperspektivet och barnkonventionen för att nå förankring
- Arbeta med lärarutbildningarna
- Samverka med befintliga resurser för att genomföra regionala aktiviteter
- Tydliggöra projektägare och projektpartners

10. Nästa möte

Kunskapslänken tackade för visat intresse. Dokumentation sänds ut via e-post. Förslag på nytt mötesdatum för diskussion om slutligt förslag mailas ut. Projektet önskar hjälp med att hitta bra kontakter på berörda departement.